

نویسندگان :

کاترینا داکسی جرد تامپسون گریس هوانگ

منبع و تاریخ نشر: مرکز مطالعات استراتژیک و بین المللی «2021-09-08»
برگردان: پوهندوی دوکتور سیدحسام «مل» .

بررسی افراط گرایی: دولت اسلامی ولایت خراسان (ISKP)

Examining Extremism: Islamic State
Khorasan Province (ISKP)

دولت اسلامی استان خراسان (ISKP) شاخه ای از دولت اسلامی است که در آسیای مرکزی و جنوبی فعال است. این قطعه یا نوشتار مروری بر ISKP، از جمله تاریخچه، ایدئولوژی، ساختار سازمانی، تاکتیک ها و اهداف گروه را ارائه می دهد. این گزارش با این ارزیابی به پایان می رسد که ISKP یک تهدید

مهم در داخل افغانستان است و احتمالاً به حملات علیه غیرنظامیان و دولت جدید طالبان - از جمله علیه اهداف بلندپایه - ادامه خواهد داد. این تهدید با عقب نشینی نیروهای ایالات متحده و شریک آن تشدید می شود که توانایی های ضد تروریسم آنها قبلاً فعالیت های ISKP را محدود می کرد.

تاریخ

شاخه ولایت خراسان داعش در سال 2014 با جدا شدن تحریک طالبان (TTP)، القاعده و جنگجویان طالبان فعال در افغانستان و پاکستان ظهور کرد. در پی این فرارها، دولت اسلامی فرستادگانی را از عراق و سوریه برای دیدار با جنگجویان محلی، از جمله تعدادی از فرماندهان تحریک طالبان پاکستان، اعزام کرد. در ژانویه 2015، زمانی که دولت اسلامی تشکیل ولایت «خراسان» خود را اعلام کرد، این تلاش ها رسمیت یافت. در همان زمان، امیر داعش، ابوبکر البغدادی، **حافظ خان سعید** را به عنوان اولین امیر ISKP منصوب کرد. **خان سعید** قبلاً به عنوان یک فرمانده تحریک طالبان پاکستان با مسئولیت عملیات در اوراکازی در مناطق قبیله ای تحت اداره فدرال پاکستان (FATA) خدمت کرده بود و به شبکه های عمیق پاکستانی تازه تأسیس ISKP کمک می کرد تا از طریق آنها نیرو جذب کند. در میان رهبران اولیه ISKP که بیعت کردند، چندین فرمانده تحریک طالبان پاکستان مسئول مناطق فدرال پاکستان بودند که باعث تعمیق پای ISKP در این منطقه استراتژیک مرزی شد.

تاریخچه شاخه ولایت خراسان داعش از سال 2015 به این سو، تاریخ گسترش و تعدیل خشونت آمیز بوده است، با نبردهای دوره ای علیه نیروهای امنیتی افغانستان، طالبان و نیروهای بین المللی. در سال 2015، **اختر منصور**، رهبر وقت طالبان، از جنگجویان ISKP خواست تا «زیر یک پرچم» در کنار طالبان متحد شوند. جنگ لفظی به کمپین طالبان برای بازپس گیری مناطق تحت کنترل ISKP و تنزل گروه های همسو با ISKP، مانند جناح های جنبش اسلامی از پاکستان، تبدیل شد. رهبران شورای کویته طالبان به حملات اضافی اجازه دادند و کماندوهای نخبه «واحد سرخ» را برای مبارزه با ISKP از دسامبر 2015 مستقر کردند. در ولایت جوزجان، ISKP در تابستان 2018 به دنبال یک کمپین مداوم تسلیم طالبان شد. با این حال، روابط بین طالبان افغانستان و ISKP به طور یکسان خصمانه نبوده است. عناصر شبکه حقایق که با طالبان ادغام شده است، ظاهراً در برخی موارد با ISKP هماهنگ شده است. به عنوان مثال، وزارت دفاع افغانستان ادعا کرد که حداقل یک حمله در سال 2018 که ISKP مسئولیت آن را بر عهده گرفت، در واقع توسط جنگجویان شبکه حقایق انجام شده است.

بازیگران بین المللی نیز در عملیات های مختلف ضد تروریستی علیه ISKP نقش داشته اند. نیروهای ایالات متحده و دولت سابق افغانستان یک کمپین تهاجمی را علیه نیروهای

ISKP در شرق افغانستان انجام دادند و چندین تن از رهبران سطح متوسط و ارشد آنها را کشتند. نیروهای افغان اسلام فاروقی رهبر ISKP و چندین فرمانده دیگر مانند قاری زاهد و سیف الله (همچنین معروف به ابوظلحه) را در ماه مارس 2020 در استان قندهار دستگیر کردند. ارتش ایران همچنین با طالبان برای تأمین امنیت مرز زمینی ایران با افغانستان همکاری کرده است. آزادی حرکت مبارزان ISKP را رد کنید.

در پی این شکست‌ها، ISKP با حفظ توانایی انجام حملات مرگبار در افغانستان، تحولات داخلی را پشت سر گذاشت. در ماه مه 2019، دولت اسلامی وجود ولایات جدید در پاکستان و هند را اعلام کرد - مناطقی که قبلاً تحت اختیارات جغرافیایی ISKP قرار داشتند. در ژوئن 2020، دولت اسلامی پس از دستگیری اسلام فاروقی، شهاب المهاجر را به عنوان امیر جدید ISKP منصوب کرد. المهاجر قبلاً یک برنامه ریز ISKP برای حملات در مناطق شهری در کابل بود و بنا بر گزارش‌ها زمانی یک فرمانده سطح متوسط در شبکه حقانی بود. در طول سال 2020، ISKP علیرغم کنترل قلمرو کمی، حملات پرمخاطب را با موفقیت اجرا کرد. اینها شامل حمله ماه می 2020 به زایشگاه کابل که 24 نفر را کشت و حمله به دانشگاه کابل در نوامبر 2020 که 22 کشته برجای گذاشت. در جون 2021، سازمان ملل متحد تخمین زد که ISKP متشکل از یک گروه اصلی از جنگجویان است که تعداد آنها بین 1500 تا 2200 نفر مستقر در ولایات مانند کنر و ننگرهار است. این جنگجویان در هسته‌های نسبتاً خودمختار که تحت پرچم و ایدئولوژی دولت اسلامی عمل می‌کنند، پراکنده شده‌اند. در حالی که این گروه‌ها فاقد توانایی، هماهنگی یا حمایت محلی برای کنترل قلمروی قابل توجهی هستند، توانایی انجام حملات انفرادی مانند حمله 26 اوت به فرودگاه بین‌المللی حامد کرزی در کابل که حدود 170 افغان و 13 پرسنل نظامی ایالات متحده را کشت، حفظ کرده‌اند.

ایدئولوژی:

شاخه خراسان داعش یک ولایت (استان) دولت اسلامی است و خراسان به طور خاص به منطقه تاریخی اطلاق می‌شود که در بخش‌هایی از افغانستان، پاکستان، ترکمنستان، تاجیکستان، ازبکستان و ایران امتداد دارد. شاخه ولایت خراسان داعش به ایدئولوژی گسترده‌تر دولت اسلامی پایبند است که به دنبال ایجاد یک خلافت جهانی و فراملی است که توسط فقه اسلامی اداره می‌شود. شعار دولت اسلامی، «بقیه و تمدن» (باقی و در حال گسترش)، از دیگر مسلمانان می‌خواهد که به خلافت نوپای این گروه مهاجرت کنند. با این حال، خلافت باید یک «دولت ناب اسلامی» باشد که اعضای آن باید به شدت سنت (سنت پیامبر) را رعایت کنند. در سال 2016، دولت اسلامی فهرستی با عنوان «عقیده و منهج الدوله الاسلامیه فی التکفیر» (عقیده و روش تکفیر دولت اسلامی) منتشر کرد که در آن آمده بود هر کسی که شریعت را رد کند به عنوان کافر (مرتد) شناخته می‌شود. و در نتیجه جزای او اعدام است.

دولت اسلامی به عنوان شاخه ای از القاعده شکل گرفت که از نظر ایدئولوژیک، از جمله اعتقاد به خشونت علیه غیرنظامیان شیعه، متفاوت بود. اگرچه هر دو گروه از مبارزه خشونت آمیز علیه «دشمن دور» (غرب) حمایت می کنند، دولت اسلامی همچنین بر مبارزه با «دشمن نزدیک» (مرتدین در منطقه) تأکید می کند. دولت اسلامی تحت یک جهاد تهاجمی جها نی عمل می کند تا قلمرو خود را از شر کافران خارجی - غیر معتقدان به اسلام - پاک کند و در صورت مخالفت با پیروی از شریعت و عدم انطباق با عقاید دولت اسلامی، مرتد و خشونت علیه جامعه محلی را تا بید می کند. برای مثال، ISKP حملات متعددی را علیه اعضای اقلیت هزاره شیعه افغانستان انجام داده است.

تعهد دولت اسلامی - و متعاقباً - ISKP به عدم سازش با غرب در ابتدا برخی از اعضای سابق طالبان را که از مذاکرات در افغانستان خشمگین بودند، جذب کرد. ISKP در خیرنامه النبیه در ماه مارس 2020 مذاکرات صلح طالبان با ایالات متحده را محکوم کرد و گفت که طالبان و «صلیبیون» [ایالات متحده] «متحدان» هستند. در سال 2021، تبلیغات ISKP به طور خاص وعده انتقام از طالبان را به خاطر توافق صلح آنها با ایالات متحده داد. علاوه بر این، ISKP با مفهوم توحید الحکیمیه (وحدت حکومت) موافق است و رهبر مسلمان نی را که بر اساس تمام قوانین شرعی حکومت نمی کند، رد می کند. ISKP از به رسمیت شناختن طالبان به عنوان یک رهبر اسلامی مشروع امتناع می ورزد و طالبان را به "ناسیونالیست های کثیف" متهم می کند که به جای متعهد شدن به جهاد اسلامی جها نی، تنها به یک پایگاه باریک قومی و ملی گرایانه متوسل می شوند.

ساختار سازمانی

ISKP یک ساختار رهبری سلسله مراتبی دارد که توسط یک امیر - که در حال حاضر شهاب المهاجر است - رهبری می شود. رهبری ارشد ISKP متشکل از یک شورای مشورتی شورا، بعلاوه فرماندهان در سطح ولایتی و رهبران مسئول عناصر مختلف کارکردی بوروکراسی ISKP، مانند اطلاعات و تدارکات است. در حالی که رهبران اولیه ISKP عمدتاً از گروه اصلی فرماندهان تحریک طالبان پاکستان که این گروه را تأسیس کردند، ستایش می کردند، از آن زمان این گروه متنوع شده است و گمان می رود المهاجر از تبار عرب باشد - اولین باری که ISKP توسط یک فرمانده خارج از منطقه رهبری می شود. یک تحلیل در سال 2016 از این گروه نشان داد که اکثریت رهبران سطح متوسط ISKP از جنگجویان سابق طالبان بودند. بررسی های جدیدتر در مورد رهبری این گروه، طیف گسترده تری از وابستگی های گروه قبلی، از جمله لشکر طیبیه و القاعده در شبه قاره هند را پیدا کرده است. این جنگنده ها اغلب دانش و تخصص محلی قابل توجهی در جنگ شورشی دارند که کارایی تاکتیکی آنها را بالا می برد.

SKP از طریق بهره برداری از اختلافات بین گروه های جها نی موجود، ارائه مشوق های نقدی، و ارتقای دستاوردهای میدان جنگ توسط گروه اصلی داعش در عراق و سوریه، به

موفقیت در استخدام دست یافته است. در حالی که برخی از جنگجویان خارجی در صفوف ISKP وجود دارند، این استخدام به جای یک سود بادآورده به یک "چک" تشبیه شده است، و نابودی خلافت ارضی دولت اسلامی در عراق و سوریه باعث هجوم گسترده جنگجویان داعش به افغانستان نشد. به عنوان ولایتی از دولت اسلامی، ISKP با رهبران دولت اسلامی در عراق و سوریه ارتباط برقرار می کند، اما در انجام عملیات خود نیز تا حدی آزاد عمل می کند. برای مثال، بر خلاف دیگر گروه های وابسته به دولت اسلامی در آسیا، ISKP به ندرت از زنان مبارز در جنگ استفاده کرده است. شاخه خراسان دولت داعش برای تأمین مالی عملیات خود به چندین جریان درآمد متکی است. وزارت خزانه داری ایالات متحده ارزیابی می کند که ISKP از طریق ترکیبی از کمک های محلی، اخاذی و حمایت مالی از سوی رهبری اصلی دولت اسلامی، کمک های مالی جمع آوری می کند. بعلاوه، خزانه داری نتیجه می گیرد که ISKP تا سال 2020 دارای ذخایر مالی اندکی بوده و در عین حال برای انتقال وجوه به شبکه قابل توجهی از حواله ها - دلالتان غیررسمی پول - در شهرهایی مانند کابل و جلال آباد متکی است.

تاکتیک ها و اهداف

اگرچه قدرت آن از زمان اوج خود در سال 2018 کاهش یافته است، ISKP به برنامه ریزی و اجرای حملات در افغانستان ادامه می دهد. جنگجویان ISKP اغلب حملات انتحاری و انفجاری از راه دور را علیه اهداف غیرنظامی و نیروهای امنیتی و ستیزه جو انجام می دهند به عنوان مثال، ISKP مسئولیت انفجار 14 می 2021 در جریان عید فطر در مسجدی در حومه کابل را بر عهده گرفت که منجر به کشته شدن 12 غیرنظامی و زخمی شدن حداقل 20 نفر شد. سایر حملات بر غیرنظامیان شامل استفاده از سلاح گرم، سر بریدن، و آدم ربایی های خشونت آمیز است به عنوان مثال، در 8 جون 2021، افراد مسلح ISKP بر روی مین زدهای عمدتاً هزاره در ولایت بغلان تیراندازی کردند و 10 نفر را کشتند و 16 نفر دیگر را زخمی کردند. ISKP همچنین در درگیری های مسلحانه با نیروهای امنیتی، طالبان و سایر گروه های شبه نظامی شرکت می کند، اگرچه این درگیری ها پس از شکست های ISKP و از دست دادن قلمرو در سال 2018 کمتر شد. از ماه جنوری 2020 تا جنوری 2021، ISKP «83» حمله انجام داد که منجر به کشته شدن 309 نفر شد. هماهنگی در شکل «1» نشان داده شده است، این حملات عمدتاً غیرنظامیان (35 حمله) و نیروهای امنیتی (28 حمله)، از جمله نیروهای **ناتو** و ارتش افغانستان، مجری قانن، و سایر نیروهای امنیتی را هدف قرار داده اند. سیزده مورد از حوادث از ژانویه 2020، حملات یا درگیری های خشونت آمیز علیه نیروهای طالبان بوده است.

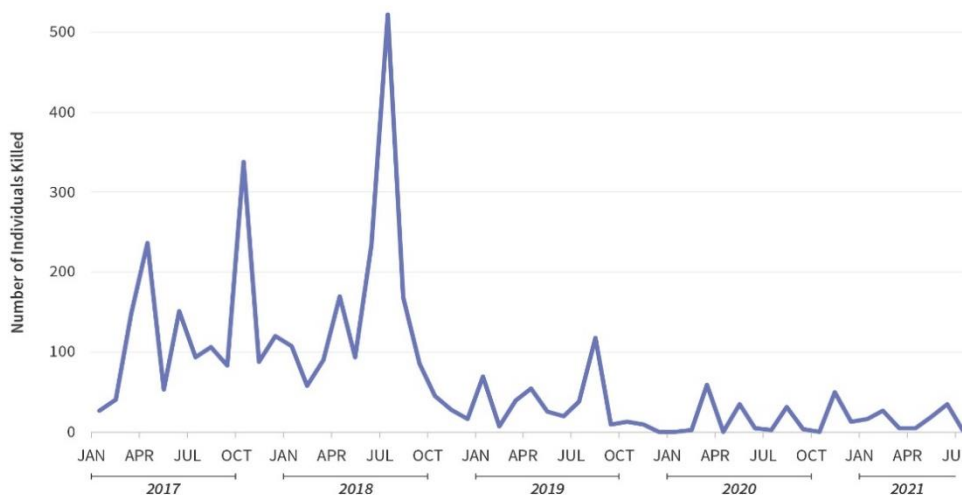

Note: Attacks labeled as "Taliban" include ISKP attacks against the Taliban as well as violent clashes between the two groups. "Security Forces" include NATO forces and Afghan military, law enforcement, and security personnel. Source: The Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), "Data Report Tool," database, <https://acleddata.com/data-report-tool/>.

این داده‌ها شامل حمله 26 اوت در فرودگاه بین‌المللی حامد کرزی که حداقل 183 نفر را کشت - بیشترین حمله در یک حمله ISKP، که آگوست 2021 را به مرگبارترین ماه برای این گروه از جولای 2018 تبدیل کرد، نمی‌شود.

Number of Fatalities from ISKP Attacks

January 2017 to July 2021

Source: ACLED, "Data Export Tool."

CSIS | TRANSNATIONAL THREATS PROJECT

همانند دیگر گروه‌های سلفی-جهادی، ISKP حملات خشونت‌آمیز علیه غرب را جشن گرفته است، اما حملات آن محلی باقی مانده است. شکل 3 یک نقشه حرارتی از حملات ISKP در افغانستان از سال 2017 نشان می‌دهد که عمدتاً در کابل، ولایات شرقی ننگرهار و کنر و در و اطراف استان شمالی جوزجان رخ داده است. حملات در کابل عمدتاً غیرنظامیان و نیروهای امنیتی را هدف قرار داده‌اند، در حالی که خشونت در جوزجان حول درگیری‌های خشونت‌آمیز با نیروهای طالبان متمرکز شده است. فعالیت ISKP در ننگرهار و کنر - که پایگاه تاریخی عملیات این گروه را تشکیل می‌دهند - مکرر و متنوع‌تر بوده است، از جمله حملات علیه غیرنظامیان، نیروهای امنیتی، طالبان و سایر گروه‌های شبه نظامی.

ارزیابی تهدید

در کوتاه مدت، ISKP تهدیدی برای غیرنظامیان افغانستان و دولت نوپای طالبان در افغانستان است. احتمالاً با موفقیت حمله 26 اوت خود در فرودگاه کابل جسارت یافته است و تلاش خواهد کرد تا از بی‌ثباتی سیاسی و فقدان تلاش‌های ضد تروریستی پس از عقب‌نشینی ایالات متحده برای به چالش کشیدن کنترل طالبان استفاده کند. ISKP به احتمال زیاد به برنامه ریزی و اجرای حملات و همچنین گسترش تلاش‌های جذب نیرو ادامه خواهد داد، اما موفقیت آن به عوامل متعددی بستگی دارد، از جمله سرعت و موفقیت طالبان در ایجاد دولت، تلاش‌های محلی و منطقه‌ای ضد تروریسم، و توانایی

ISKP برای مدیریت تصویر خود در میان آنها. جمعیتی که در طول تاریخ برای جذب آن تلاش کرده است،

ISKP. به طور تاریخی با سایر گروه های جهانی - به ویژه طالبان - برای گسترش سهم بازار خود در اکوسیستم شبه نظامی مبارزه کرده است. این رقابت با یک تلاش تبلیغاتی طولانی مدت برای نامگذاری طالبان به عنوان ملی گرایان با منافع محدود در افغانستان که در تضاد با اهداف جهانی ISKP است، تقویت شده است. این مبارزه احتمالاً ادامه خواهد داشت، زیرا ISKP تلاش می کند خود را به عنوان یک مبارز سازش ناپذیر معرفی کند و این روایت را به ابزاری برای جذب نیرو تبدیل کند. خروج نیروهای ایالات متحده و نیروهای شریک از افغانستان همچنین خلأ قدرتی را باز کرده است که می تواند به طور قابل قبولی گروه هایی مانند ISKP را برای به چالش کشیدن طالبان برای قدرت و کنترل ارضی جسور کند، رقابت آنها را تجدید کرده و به طور بالقوه کشور را به عمق جنگ داخلی بکشاند. همانطور که در انتخاب هدف تاریخی - ISKP از جمله حملات پرمخاطب علیه بیمارستان ها، مدارس و فرودگاه ها نشان داده شده است - خشونت علیه غیرنظامیان جزء محتمل این رقابت خواهد بود که با بی توجهی طالبان به حقوق بشر بیشتر می شود. اگر طالبان بتواند به سرعت و با شایستگی کنترل خود را تحکیم کند و یک دولت مرکزی را ایجاد کنند، چشم انداز رقابتی ISKP ممکن است محدود شود، اگرچه خشونت های مداوم همچنان محتمل خواهد بود.

کاهش ردپای ضد تروریسم و اطلاعات بین المللی در افغانستان - و به طور خاص، عملیات ضد تروریسم علیه ISKP - همچنین می تواند به گروه فضای راهبردی برای سازماندهی مجدد و افزایش دفعات حمله بدهد. تحلیل های قبلی نشان داده است که عملیات های ضد تروریسم و کشته شدن رهبران ISKP عامل مؤثری در کاهش تعداد حملات ISKP در افغانستان و پاکستان بوده است. اگرچه ایالات متحده در 27 اوت 2021 یک حمله پهبادی علیه یک برنامه ریز ISKP ناشناس انجام داد، اما دولت ایالات متحده فاقد برنامه های بلندمدت برای ادامه تلاش های ضد تروریسم در کشور یا حفظ سطح فعلی جمع آوری اطلاعات در مورد تهدیدات تروریستی محلی است. میزان توانایی ISKP در غیاب تلاش های ضد تروریسم غرب نیز تحت تأثیر چگونگی اجرای کمپین های ضد تروریسم اضافی توسط طالبان و سایر دولت های منطقه از جمله پاکستان و چین خواهد بود. گروه مطالعاتی افغانستان که از سوی کنگره مأموریت یافته بود، در گزارش نهایی خود ارزیابی کرد که طالبان "بدون حمایت اضافی برای مهار [ISKP] به چالش کشیده خواهند شد".

علاوه بر این، ISKP احتمالاً تلاش خواهد کرد تا از طریق "خط لوله استخدامی قابل تجدید و متنوع" خود که تعداد زیادی از ستیزه جویان با تجربه را از گروه های موجود در هر دو طرف مرز افغانستان و پاکستان جذب می کند، انعطاف پذیری را حفظ کند. با کاهش فشار ضد تروریسم بین المللی، خط لوله استخدام ISKP می تواند برای تزریق استعداد های جنگجوی مورد نیاز به صفوف ISKP، تقویت دوام گروه و افزایش سطح خشونت کافی باشد. با این وجود، ISKP قبلاً به دلیل عدم محبوبیت خود به عنوان یک گروه تروریستی

خارجی، برای جذب نیرو در داخل افغانستان و پاکستان تلاش کرده است، اگرچه برخی نشانه‌ها وجود دارد که نشان می‌دهد ISKP اخیراً نفوذهای محلی محدودی داشته است، به ویژه با جوانان شهرنشین افغان. اگر ISKP نتواند پایگاه محلی خود را گسترش دهد - و به ویژه اگر طالبان و سایر دولت‌های منطقه‌ای تلاشی هماهنگ برای محدود کردن تلاش‌های استخدام خارجی خود انجام دهند ISKP - ممکن است در فعالیت و رشد خود با محدودیت مواجه شود.

فعالیت‌های اخیر ISKP بر اهمیت حفظ قوی طرح‌های ضد تروریسم و جمع‌آوری اطلاعات در منطقه علیرغم خروج ایالات متحده از افغانستان تأکید می‌کند. اگرچه ISKP مستقیماً سرزمین ایالات متحده را تهدید نمی‌کند، اما تهدیدی حاد برای منافع منطقه‌ای ایالات متحده است و احتمالاً در کوتاه مدت به بی‌ثباتی و اکوسیستم تروریستی در حال رشد در افغانستان کمک خواهد کرد.

چند سطر در مورد نویسندگان این مقاله :

کاترینا داکسی یک مدیر برنامه و همکار تحقیقاتی پروژه تهدیدات فراملی در مرکز مطالعات استراتژیک و بین‌المللی (CSIS) در واشنگتن دی‌سی است. **جارد تامپسون** یکی از همکاران تحقیقاتی پروژه تهدیدات فراملی در CSIS است. **گریس هوانگ** هماهنگ‌کننده برنامه و دستیار تحقیقاتی کرسی برک در پروژه استراتژی و تهدیدات فراملی در CSIS است.

----- **با تقدیم احترامات «2021-11-05»**